

Asia: VN/10378/2019

Lausuntopyyntö henkilötunnuksen uudistamista pohtineen työryhmän loppuraportista

Lausunnonantajan huomiot ehdotuksen vaikutuksista oman organisaation näkökulmasta

Toimintatapoihin liittyvät suorat ja epäsuorat vaikutukset

-

Arvioidut kustannusvaikutukset

-

Muut vaikutukset

-

Aikataulu ja siirtymäajat

-

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Loppuraportissa ehdotetut uudistustoimet vaikeuttaisivat henkilötunnuksen käyttöä identiteettirikoksissa ja mahdollistaisivat yhden yksilöivän tunnuksen käytön useassa palvelussa. Siten ehdotuksen tavoitteet ovat etenkin yksilön oikeusturvan kannalta kannatettavia. Myös työperäisen maahanmuuton edistämisen näkökulmasta kaikkia integroitumisen esteitä on tarpeen poistaa. Nykyisessä HETU-järjestelmässä tiedostettuja ongelmia on pyrittävä selvittämään vaihtoehtoisin keinoin.

Talousvaikutuksiltaan mittavan uudistuksen käynnistäminen tilanteessa, jossa niin julkisen kuin yksityisenkin sektorin talous on ennätysellisen suurissa vaikeuksissa, ei ole miltään osin tarkoituksenmukaista. HETU-uudistuksen taloudellisia vaikutuksia paitsi julkiselle sektorille, myös kuntalaisille, yhteisöille ja yrityksille on arvioitava jatkotyössä erityisen tarkasti. Näin laajan

uudistuksen rahoittaminen ei voi jäädä kuntien ja kuntalaisten vastuulle. Uudistuksen aiheuttamat muutostarpeet kuntien tietojärjestelmille ovat kalliita, sillä usean keskeisen tietojärjestelmän toimintalogiikka perustuu nykyuutoiselle henkilötunnukselle. Pahimmillaan uudistus johtaa mittaviin tietojärjestelmähankintoihin, joihin kunnilla ei ole tässä taloudellisessa tilanteessa realistista mahdollisuutta.

Esimerkkeinä uudistuksen edellyttämästä merkittävästä lisätyöstä ja taloudellisesta resursoinnista ovat mm. tietojärjestelmien sisällölliset ja tekniset ratkaisut (mahdollistettava rinnakkainen käsittely nykyisenmalliselle henkilötunnukselle ja uudenmalliselle henkilötunnukselle), käytössä olevien tietojärjestelmien mahdollinen korvaaminen uusilla tietojärjestelmillä, joidenkin henkilötietojen tallentaminen erikseen tietojärjestelmiin (esimerkiksi henkilön ikä sosiaali- ja terveystietojen), arkistointiin ja asiointiin (henkilöllisyyden osoittaminen henkilöllisyysasiakirjan lisäksi sähköisellä tunnistautumistapalla) liittyvien prosessien läpikäymiseen, koulutukseen ja osaamiseen liittyvät tarpeet sekä mahdolliset sopimusten muutostarpeet suhteessa palveluntuottajiin.

Näin laaja uudistus on kustannusvaikutuksiltaan merkittävä ja aiheuttaa kymmenien miljoonien eurojen suorat ja välilliset kustannukset. Kaupungin ICT-, tietosuojaja- ja substanssiammattilaisten työpanosta tarvitaan merkittävästi uudistushankkeen toteuttamiseen. Tällä on myös vaikutusta muiden digihankkeiden edistämiseen ja niissä tavoiteltujen kustannushyötyjen toteutumiseen. Sen lisäksi että uudistuksen käynnistämisen ajankohta ei ole oikea, myös ehdotettu toimeenpanoaikataulu siirtymäaikaan on liian lyhyt. Jotta myöhemmin käynnistettävä uudistus voitaisiin viedä jouhevasti läpi, on toimeenpano porrastettava huolellisesti eri ryhmien osalta tiedostaen porrastamisen haasteet tietojärjestelmien toiminnalle ja myös se, että uuden henkilötunnuksen oikeaoppinen käyttö edellyttää myös toimintakulttuuriin muutosta, joka vie runsaasti aikaa. Lisäksi siirtymäajassa on otettava huomioon jo rinnakkain käynnissä olevat uudistukset, mm. tiedonhallintalain toimeenpanoon liittyvät velvoitteet ja sote-uudistuksen valmistelutyö, joka vie runsaasti resursseja eri toimijoilta lähivuosina.

Lisäksi todetaan, että toimeenpanoon tarvitaan valtakunnallista julkishallinnon yhteistyötä ja rahoitusta sekä käytännön ohjeistusta ja koulutusta, jotta henkilöllisyyden todentaminen, tunnistaminen ja luotettavuustietojen käsittelytapa tukee arjen toimintaa ja sujuvoittaa palvelutapahtumia. Valtakunnallisesti asiasta olisi tehtävä tarkempi toiminnallinen ja taloudellinen esiselvitys myös kuntatasolla. Loppuraportissa ei ole selvitetty riittävän kattavasti suunniteltujen muutosten taloudellisia vaikutuksia suhteessa tavoiteltaviin hyötyihin. Kuntien tehtävät eivät saa lisääntyä uudistuksen myötä, eikä toteutuksen tule aiheuttaa kustannuksia kuntatoimijoiden käytänteisiin.

Jyväskylän kaupunki